

Espectacle 'l'Ànima de la muntanya' durant l'acte de cloenda de l'AIM al Teatre Nacional de Catalunya. R. Vilalta

2002, Any Internacional de les Muntanyes. Balanç

Les Nacions Unides van proclamar el 2002 Any Internacional de les Muntanyes per donar-ne a conèixer la importància en l'ecosistema mundial i en la preservació de cultures i tradicions i amb l'objectiu de promoure'n el creixement sostenible. La importància de les muntanyes en el món és enorme: ocupen una cinquena part de l'àrea total de la terra; són font directa de vida per a un de cada deu habitants del planeta i proveeixen de béns i serveis a gairebé la meitat de la població mundial. A més, prop d'un terç del territori de la Unió Europea és muntanyós. A països com Itàlia, Portugal, Grècia, Àustria o l'Estat espanyol les zones de muntanya suposen més del 50% del territori. A Catalunya tenim el 46% del territori amb aquesta característica.

L'Any Internacional de les Muntanyes (AIM) ha estat, doncs, una oportunitat més per prendre mesures a escala internacional a fi de protegir els ecosistemes de muntanya i d'estimular els seus habitants perquè aconseguixin els objectius socials, econòmics i de progrés que es proposen. També ha permès engegar processos que conduiran a establir nous models de desenvolupament i polítiques de gestió per aconseguir unes terres de muntanya amb més futur i més sostenibles. Per exemple, les muntanyes són una gran font d'energia renovable com la hidroelèctrica, la solar i l'eòlica. Aquest potencial permet pensar en una gran contribució a l'hora de disminuir el consum mundial de combustibles fòssils i d'ajudar a evitar l'escalfament del planeta.

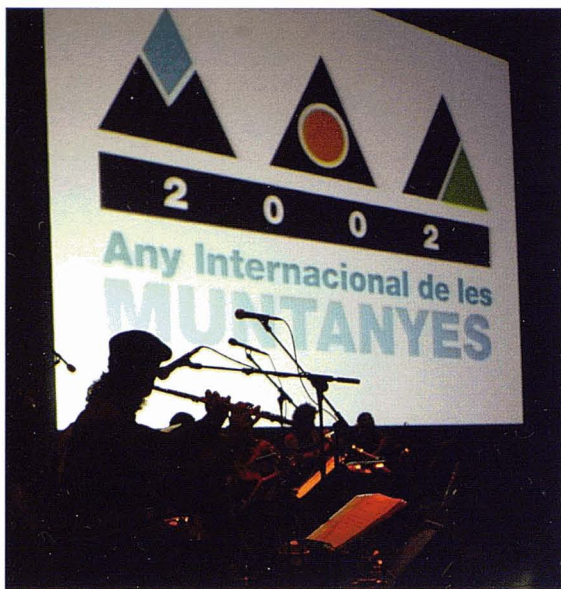

La llegenda que ha acompanyat la campanya de l'ONU ha estat "tots som gent de muntanya". Fidels a aquest propòsit, des de la comissió per a l'Any Internacional de les Muntanyes a Catalunya, que ha presidit el conseller Puig, hem volgut retre un homenatge a les persones que viuen a la muntanya al llarg de l'any i que coneixen les dificultats i les alegries que això comporta. En aquest sentit, els actes que han tingut lloc els darrers mesos han anat encaminats a promoure l'herència cultural de les comunitats de muntanya i a estimular els debats entre els diversos col·lectius i agents socials que integren la societat muntanyenca a fi de decidir conjuntament quin model de desenvolupament volem per a les nostres muntanyes i també de promoure els productes propis d'aquestes zones.

L'Any Internacional de les Muntanyes ha tingut un espectacle creat expressament per celebrar-lo: "L'ànima de la muntanya". Aquesta proposta fa un recorregut a través de fragments de l'obra d'alguns escriptors catalans que han parlat de la muntanya i d'una música i una dansa creades per il·lustrar amb sons i moviments alguns dels moments creatius que provoca la muntanya. D'altra banda, també s'ha lligat l'AIM amb els altres dos anys emblemàtics d'enguany a Catalunya: l'any Verdaguer i l'any Gaudí. Entre aquests, cal destacar els recitals poètics que s'han fet de l'obra de Verdaguer a diferents pobles de muntanya i l'exposició del Centre Excursionista de Catalunya sobre el vessant excursionista de Mossèn Cinto i Antoni Gaudí.

A més, al llarg de l'any, s'ha debatut en diferents punts de Catalunya sobre qüestions com la sostenibilitat del sector primari en zones de muntanya, l'urbanisme, les infraestructures, la mobilitat sostenible, la governabilitat a la muntanya, el turisme ecològic, les noves tecnologies en els territoris de muntanya o les polítiques de muntanya, entre d'altres, amb la intenció d'aprofitar una ocasió única d'aprofundiment en temes fonamentals per al present i el futur d'aquests territoris.

Sobre la qüestió de la mobilitat es va comentar que últimament hi ha hagut importants avenços, però que encara són diversos els reptes que planteja aquest tema en el medi muntanyenc. Si d'una banda cal seguir millorant la xarxa de comunicacions, cal assegurar també el manteniment de les millores ja realitzades. Alhora, també cal introduir els nous paradigmes de la mobilitat sostenible a les zones de muntanya. Pel que fa al desenvolupament urbanístic, els diversos sectors implicats van coincidir en el fet que cal una evolució molt acurada ja que un mal model pot comportar un malbaratament del sòl, importants impactes paisatgístics i ambientals i, fins i tot, entrar en conflicte amb els interessos d'altres sectors d'activitat com l'agricultura i la ramaderia o el turisme.

L'Ànima de la muntanya. R. Vilalta

Al llarg dels darrers mesos s'han produït diverses anàlisis i s'han establert força conclusions. En definitiva, com a síntesi del conjunt de xerrades, converses informals, opinions i comentaris diversos escoltats al llarg d'aquests mesos per veu de professors universitaris, sindicats agraris, empresaris, polítics locals, ecologistes, artistes, músics, poetes, productors alimentaris i gent de muntanya en general, el que n'hem extret és que els ciutadans de les muntanyes catalanes volen definir un futur propi per a les seves contrades. Aquest futur passa per una capacitat de decisió major i per l'equilibrada relació entre la conservació d'uns espais naturals que conformen el seu esperit i són un segell d'identitat i un progrés que requereix modificar parcialment aquest entorn. La justa mesura entre aquesta modificació i la conservació dels paisatges és l'element clau que en garantirà el progrés i la qualitat de vida.

Des del Govern creiem que cal donar el protagonisme que es mereixen als homes i les dones de muntanya potenciant-ne la participació, el manteniment de la cultura i el disseny de polítiques adaptades i finançades per ajudar al manteniment de les poblacions. I és en aquesta línia que treballem.

Finalment, cal recordar que l'Any Internacional de les Muntanyes ha comptat amb la col·laboració del comissariat Any Verdader, el Centre Excursionista de Catalunya, la Diputació de Lleida, la Diputació de Girona, la Fundació Natura, DEPANA, els ajuntaments i consells comarcals de les terres de muntanya i diversos departaments de la Generalitat.

Per acabar aquest breu balanç, crec oportú evocar la poesia de Verdaguer, tan vinculada als nostres paisatges. Per això, traslladem-nos amb les paraules del poeta a un d'aquells moments a què ens convida la muntanya quan de manera amable ens hi acostem. En el Cant I del Canigó trobem aquest fragment:

*Far grandíols que un promontori amaga,
darrere el Pirineu lo sol s'apaga,
i els ulls d'alguna estrella se veuen llambregar;
no tan brillants ni tan amunt com elles
s'obriren en lo bosc altres estrelles
i s'ou un cant de cèltica tonada ressonar.*

*Del bosc de Canigó són los fallaires
que dansen, fent coetejar pels aires
ses trenta enceses falles com trenta serps de foc;
en sardana fantàstica voltegen
i de mà en mà tirades espumegen,
de bruixes i dimonis com estrafent un joc.*

Val la pena recordar també aquesta dimensió espiritual i única que té la muntanya, precisament en acabar el seu any internacional, sense oblidar que el sol s'hi pondrà l'any que ve i l'altre i l'altre...i sempre.

Montserrat Candini

coordinadora general de la Comissió per a l'Any Internacional de les Muntanyes a Catalunya

Estand interactiu al Saló de la Infància 2003.
Pirena